

Välfärdsområdesstyrelsen 03.03.2025 § 50

§ 50

Givande av utlåtande om arbetsgruppens betänkande om regeringens proposition med förslag till ändring av upphandlingslagen, försörjningslagen och 6 b § i straffregisterlagen

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Purmonen Elina
Yli-Koski Elina
Nevalainen Ari

Beslutsförslag

Välfärdsområdesdirektör Svahn Sanna

Välfärdsområdesstyrelsen beslutar ge det bifogade utlåtandet till arbets- och näringsministeriet.

Behandling

Ekonomiplaneringschef Päivärinta anlände till sammanträdet under behandlingen av detta ärende kl. 12.41.

Beslut

Välfärdsområdesstyrelsen godkände beslutsförslaget enhälligt.

Redogörelse

Begäran om utlåtande

Arbets- och näringsministeriet har begärt ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession, lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster samt 6 b § i straffregisterlagen.

Syftet med regeringens proposition är att förbättra effektiviteten av offentliga upphandlingar, åstadkomma kostnadsbesparingar samt säkerställa högklassiga offentliga tjänster. Upphandlingslagen reformeras bland annat genom att främja marknadsundersökning och noggrannare beredning inför upphandlingar. I enlighet med regeringsprogrammet föreslås begränsningar av användandet av anknutna enheter vid upphandlingar genom att införa ett krav på att ägarandelen, med hänsyn till allmänna intressen, ska uppgå till minst 10 %. Förslaget syftar också till att öka små och medelstora företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar, stärka ansvarstagandet samt främja beredskap och säkerhet även under avtalsperioden.

Lagen avses träda i kraft 1.1.2026. Den föreslagna övergångsperioden för minimiägarandelen för anknutna enheter gäller fram till den 30 juni 2027.

Huvudpunkter i utlåtandet

De allmänna mål och mål som presenteras i betänkandet om revidering av upphandlingslagen med tanke på effektivitet och kostnadsbesparingar är aktuella och stöds delvis. De framlagda

förslagen, såsom ökad marknadsdialog och krav på en kostnadsjämförelse, kan ha konsekvenser för ökad konkurrens och allmänna kostnadsbesparingar. Däremot kan en del av de föreslagna tilläggen medföra ekonomiskt betydande risker på kort sikt. Velfärdsområdet ber att man gör en noggrannare konsekvensbedömning av de föreslagna ändringarna och utreder förändringarnas ekonomiska konsekvenser.

I betänkandet föreslås att om den förväntade upphandlingens värde överstiger 10 miljoner euro ska den upphandlande enheten genomföra en marknadsanalys eller utvärdera olika genomförandealternativ som en del av upphandlingsplaneringen. Velfärdsområdet anser att den nya skyldigheten är motiverad, även om den kräver extra resurser från vissa upphandlande enheter och förlänger upphandlingarnas varaktighet.

Vidare föreslås att användningen av anknutna enheter begränsas genom att en ägarandel på minst 10 % måste uppnås. Om ägarandelsskyldigheten inte uppfylls kan avtalen vara giltiga högst fram till den 30 juni 2027.

Velfärdsområdet föreslår en övergångstid på tre år i stället för de föreslagna 18 månaderna. Velfärdsområdet anser att den föreslagna övergångstiden inte är tillräcklig för att genomföra en noggrann kostnadsanalys av omorganiseringen av verksamheten, en marknadsundersökning och vid behov ordna konkurrensutsättningar. Dessutom påminns om att velfärdsområdet måste ansöka om fullmakt att uppta lån för investeringar. Utlåtandet framhåller även att en kort övergångsperiod medför ekonomiska och produktionsmässiga risker för velfärdsområdet på grund av flera samtidiga och liknande upphandlingar samt resursbrist. Effekten på velfärdsområdet uppgår till flera tiotals miljoner, och en längre övergångsperiod skulle minska dessa effekter. Vidare påminns om att under den tidigare förskärpnade användningen av anknutna enheter var övergångsperioden längre (2–6 år).

Velfärdsområdet lyfter fram att de föreslagna ändringarna skulle leda till att DigiFinland Oy:s, Hyvil Oy:s och Maakuntien Tilakeskus Oy:s verksamhet upphör i dess nuvarande form. Velfärdsområdet föreslår att det föreskrivs om ett undantag utifrån vilket velfärdsområdena kan samarbeta sinsemellan och vid behov skaffa tjänster även i bolagsform. Velfärdsområdet ber att man preciserar möjligheterna att avvika från minimikravet på ägande även i särskilda situationer: i och med kravet på ägarandel i regleringen av anknutna enheter kan det i framtiden uppstå situationer där det inte finns någon verksamhet på marknadsvillkor och den upphandlande enheten inte nödvändigtvis har möjlighet att ta verksamheten i egen produktion. Dessutom föreslås alternativa sätt för att nå regeringens mål.

Enligt betänkandet skulle den upphandlande enheten, om så önskas, kunna ställa krav på säkerhet och beredskap samt utesluta en anbudsgivare om risken, med hänsyn till dennes tillförlitlighet, anses utgöra en uppenbar risk för nationell eller lokal säkerhet. Utlåtandet konstaterar att förslagen är välformulerade, även om man anser att det de facto kan vara svårt att tillämpa i kris- och hotsituationer av tjänsteproducenter. De föreslagna tilläggen förbättrar dock de upphandlande enheternas riskhantering.

Betänkandet föreslår att den särskilda regleringen för social- och hälsovårdstjänster avskaffas, med undantag för direktupphandlingsgrunden i 110 §, som kvarstår. I lagen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster har upphandlingar inom social- och hälsovården skärpts, vilket syftar till att avveckla överlappande

regelverk. Vid upphandlingar av social- och hälsovårdstjänster skulle man enligt betänkandet följa en lagstiftning som överensstämmer med ett nationellt tröskelvärde.

Det givna utlåtandet anser att avvecklingen av det överlappande lagstiftningen är positivt. Utlåtandet föreslår att de upphandlande enheterna även i framtiden inte behöver göra någon efteranmälan för direktupphandlingar enligt 110 § i nuvarande lagstiftning inom social- och hälsovården. Detta skyddar klienternas personuppgifter. Vidare föreslås att den nuvarande 108 § som gäller social- och hälsovårdsupphandlingar bevaras. I paragrafen föreskrivs bland annat om särskilda faktorer som ska beaktas i social- och hälsovårdstjänster, tjänsternas kvalitet och serviceanvändarnas särskilda behov. Utan denna paragraf finns en risk att särskilda behov inte beaktas för någon klientgrupp. Paragrafen kopplar upphandlingsdirektivet till den nationella upphandlingslagstiftningen och understryker de särskilda förutsättningarna inom social- och hälsovården.

Behörighet

Enligt 42 §, punkt 24 i förvaltningsstadgan ska välfärdsområdesstyrelsen besluta om givande av utlåtanden i viktiga frågor som gäller hela välfärdsområdet.

Bilaga

- 1 Utlåtande av Västra Nylands välfärdsområde om arbetsgruppens betänkande om regeringens proposition med förslag till ändring av upphandlingslagen, försörjningslagen och 6 b § i straffregisterlagen

Tilläggsmaterial

- Lausuntopyyntö, Työ- ja elinkeinoministeriö, työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

För kännedom

Verkställighet

Beslutshistoria